

דו"ח הוועדה להערכת איכות של
התוכניות להוראת לשון עברית
המכללה הערבית

2019

תש"ף

תוכן העניינים

- פרק 1: רקע..... 2
- פרק 2: תהליכי עבודה של הוועדה..... 3
- פרק 3: הערכת איכות של תוכנית הלימודים להוראת לשון עברית במכללה הערבית... 4
- פרק 4: המלצות..... 9

נספחים

- נספח 1: כתב המינוי של הוועדה..... 11
- נספח 2: סדר יום הביקור..... 12
- נספח 3: עקרונות לבניית הסילבוסים..... 13

פרק 1 : רקע

בהתאם להחלטתה להעריך את תוכניות הלימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום הוראת הלשון העברית, מינתה המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) את הוועדה להערכת איכות של התחום בהרכב הבא :

- פרופ' דורית רביד, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת תל-אביב – יו"ר הוועדה
- פרופ' רינה בן-שחר, מכללת אורנים, אוניברסיטת חיפה¹
- ד"ר אהרן הורנקוהל, הפקולטה ללימודי אסיה והמזרח התיכון, אוניברסיטת קיימברידג'
- פרופ' זהר לבנת, המחלקה ללשון העברית וללשונות השמיות, אוניברסיטת בר-אילן
- פרופ' חנה עזר, מכללת לוינסקי לחינוך²
- פרופ' סטיב פסברג, החוג ללשון העברית, האוניברסיטה העברית
- פרופ' אורה שורצולד, המחלקה ללשון העברית וללשונות השמיות, אוניברסיטת בר-אילן³
- ד"ר עמליה בר-און, לימודי הפרעות בתקשורת, אוניברסיטת תל-אביב

הגב' תמר מעגן-אפרתי ריכזה את עבודת הוועדה מטעם המועצה להשכלה גבוהה.

במסגרת עבודתה התבקשה הוועדה⁴

1. לבחון את דוחות ההערכה העצמית שהוגשו על ידי המוסדות המקיימים תוכניות לימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום לשון עברית ולקיים ביקורים במוסדות אלה.
2. להגיש למל"ג דו"ח פרטני עבור כל אחת מתוכניות הלימודים הכולל את ממצאי הוועדה והמלצותיה.
3. להגיש למל"ג דו"ח כללי הכולל הערות רוחביות בנוגע לתחום המוערך ולמקומו במערכת ההשכלה הגבוהה ובישראל בכלל.

תהליך ההערכה כולו התבצע בהתאם להנחיות המל"ג לכתיבת דו"ח הערכה עצמית במכללות לחינוך מפברואר 2018.

---

¹ בהתאם למדיניות המל"ג, לשם הימנעות מניגוד עניינים, פרופ' רינה בן-שחר לא השתתפה בהערכת תוכנית הלימודים במכללת אורנים ובמכללה הערבית.

² בהתאם למדיניות המל"ג, לשם הימנעות מניגוד עניינים, פרופ' חנה עזר לא השתתפה בהערכת תוכנית הלימודים במכללת לוינסקי.

³ בהתאם למדיניות המל"ג, לשם הימנעות מניגוד עניינים, פרופ' אורה שורצולד לא השתתפה בהערכת תוכנית הלימודים במכללת תלפיות.

⁴ כתב המינוי של הוועדה מצורף בנספח מס' 1 לדו"ח זה.

פרק 2: תהליכי העבודה של הוועדה

הוועדה התכנסה לראשונה במרץ 2019. בישיבתה דנה הוועדה בנושאים עקרוניים הנוגעים למערכת ההשכלה הגבוהה בישראל, לפעילות הערכת האיכות בכלל ובמכללות האקדמיות לחינוך בפרט.

במסגרת פעילותה קיימה הוועדה ביקורים בכל המכללות האקדמיות לחינוך אשר מוסמכות להעניק תארים בתחום הוראת לשון עברית. הביקורים התקיימו בשני סבבים בחודש מרץ ובחודש מאי 2019 במכללות האלה:

מכללת אורות ישראל, מכללת אורנים, מכללת אמונה-אפרתה, מכללת בית ברל, מכללת גורדון, מכללת דוד ילין, מכללת הרצוג מכללת אחוה, מכללת לוינסקי, המכללה הערבית בחיפה, מכללת קיי ומכללת תלפיות, במהלך ביקורים אלה נפגשה הוועדה עם בעלי תפקידים בהנהלת המוסד, עם הנהלת התוכנית, עם הסגל, ועם סטודנטים ובוגרים.

דו"ח זה עוסק בחוג להוראת לשון עברית במכללה הערבית. ביקור הוועדה במכללה התקיים ב-14 במרץ 2019.

סדר היום של הביקור מצורף בנספח 2 לדו"ח זה.

בביקור זה השתתפו מבין חברי הוועדה: פרופ' זהר לבנת, פרופ' סטיב פסברג, ד"ר עמליה בר-און ופרופ' חנה עזר.

הוועדה מודה להנהלה הבכירה במוסד ולתוכנית ללשון עברית על דו"ח ההערכה העצמית ועל קבלת הפנים והאירוח האדיב בעת יום הביקור של נציגי הוועדה במוסד.

פרק 3: הערכת האיכות של תוכנית הלימודים להוראת לשון עברית

במכללה הערבית

דו"ח זה מתייחס למצב הקיים בעת ביקור הוועדה במוסד ואינו מתייחס לשינויים שחלו מאז. דו"ח זה מתעד את המסקנות שאליהן הגיעה ועדת הערכת האיכות בהתבסס על המסמכים אשר נמסרו על ידי המוסד, על סמך מידע שהתווסף במהלך השיחות במוסד, בדיונים ובהבחנות של הוועדה.

1. מבוא

המכללה הערבית חיפה עברה שינויים אחדים מאז היווסדה בשנת 1949 ביפו כמוסד להשתלמות מורים. ב-1958 היא הייתה לסמינר דו-שנתי להכשרה ולהשתלמות מורים וב-1977 הפכה למוסד תלת-שנתי למורים ולגננות, שהעניק את התואר 'מורה מוסמך בכיר'. ב-1996 המכללה הוכרה על ידי מל"ג כמוסד המעניק תואר 'בוגר בהוראה' (B.Ed.) הכולל הסמכה להוראה במסלול ארבע-שנתי.

השפה העברית נלמדת יחד עם ספרות עברית במסגרת 'שפה וספרות עברית'. הסטודנטים לומדים קורסים דיסציפלינריים וקורסי חינוך. החל מ-1977 התמחו בה סטודנטים התמחות דו-חוגית לבתי ספר יסודיים ולבתי ספר על-יסודיים. ב-2008, בעקבות 'מתווה אריאב', גדלה תוכנית הלימודים במקצוע מ-18 שעות הוראה ל-26 שעות. החל מ-2010 מציעים גם תואר שני (M. Ed.), המשלב את לימודי העברית בתחומים של חינוך לשוני, הוראה ולמידה וליקוי למידה. כמו כן, יש מסגרת של לימודי 'הסבת אקדמאים להוראה'.

במעבר לתוכנית חד-חוגית רב-גילית לכיתות ג'-י' באישור המל"ג, גדלה מכסת השעות ל-30. הסטודנטים שנכנסו בתחילת שנת הלימודים תשע"ט לומדים לפי התוכנית החד-חוגית רב-גילית.

2. הערכת איכות ותהליך הערכה עצמית

דו"ח החוג נכתב על ידי צוות של שלושה מרצים מהחוג: ראש החוג, ראש התוכנית לחינוך לשוני לתואר שני ומרצה לספרות עברית. חברי החוג שותפו בדיונים לקראת כתיבת הדו"ח. לדבריהם, התהליך הוביל אותם לבחון מחדש את התוכנית ואת הקורסים. בין היתר, התהליך הביא להאחדת סילבוסים. דווח שבתחילה הייתה התנגדות-מה להאחדת התכנים והסילבוסים, אבל בסופו של דבר המרצים הודו שהפיקו מכך תועלת. הוועדה התרשמה שיש שיח ושיג בין המורים, כתוצאה מהכנת הדו"ח בענייני שיעורים, תכנים וסטודנטים.

3. חזון ויעדים

המכללה חותרת לרב-תרבותיות ודומה שהיא אכן משיגה את היעד הזה הן בהרכב קהל הסטודנטים הן בהרכב צוות המורים. אוכלוסיית הסטודנטים כוללת דרוזים, נוצרים ומוסלמים. בין המרצים נמנים דרוזים, נוצרים, מוסלמים ויהודים. משום שהעברית היא שפה שנייה בפי הסטודנטים, לאורך שנות

הלימוד פועלת המכללה לשיפור השליטה בעברית. המרצים שואפים להקנות לסטודנטים את מיומנויות הקריאה, הכתיבה והדיבור. החוג מנסה ללמד את הכלים הלשוניים שיאפשרו לסטודנטים להשתלב בחברה הישראלית הדוברת עברית וגם ללמד את הדור הבא. תוכנית הלימודים חותרת להעביר לסטודנטים ידע מקיף על הדיסציפלינה העברית דרך תחומי הלשון ותקופותיה.

לעומת המרצים בדיסציפלינה הלשונית, המרצים בדיסציפלינה הספרותית רואים את הלימודים ככלי להפגיש את הסטודנטים עם התרבות היהודית דרך טקסטים עבריים, להכיר להם את החברה היהודית וגם לפתח בהם חוש אסתטי לספרות עברית. כתוצאה מההבדלים בגיל ובבגרות האינטלקטואלית של התלמידים ביסודי ובעל-יסודי, יש דגשים שונים בהוראה בין הסטודנטים בשני המסלולים.

4. תוכנית הלימודים הדיסציפלינרית

החוג מציע קורסים בתחומי הלשון השונים ובתקופותיה. קיימים שני מסלולים: היסודי והעל-יסודי. הסטודנטים לומדים בשני המסלולים אותם קורסים, אך יש במסלול היסודי גם קורסים המותאמים לגילם ולרקעם של תלמידי היסודי. באישור המלי"ג הוקם המסלול החד-חוגי הרב-גילי, המאפשר הענקת נקודות זכות רבות יותר בדיסציפלינה. החוג מתכוון לנצל את הגדלת מספר הנקודות כדי להציע תוכנית עשירה יותר הכוללת קורסים בתחומים שעד עכשיו לא נלמדו כלל או שנלמדו חלקית כגון פרגמטיקה, חקר השיח, העברית המדוברת ובלשנות. לפני הקמת המסלול הרב-גילי, נלמד במסגרת 26 הנקודות רק מה שהמורה צריך לדעת בכיתה. ראש החוג לשפה וספרות עברית מקווה שעכשיו יהיה אפשר להעשיר את המורה בידע רב יותר. נראה שהסטודנטים אינם בוחרים במסלול החד-חוגי הרב-גילי בשל אפשרויות התעסוקה המצומצמות לעומת אפשרויות התעסוקה הרבות יותר במסלול הדו-חוגי.

החוג מעביר קורסים ליחידות אחרות במכללה וביניהם 'לימודי יסוד בלשון', שהוא קורס חובה בשנה א' לכלל הסטודנטים במכללה, וגם 'עברית מדוברת', שמטרתו פיתוח הבעה בעל פה. נלמדים עוד שלושה קורסים. מיומנויות הדיבור והכתיבה בעברית חסרות להרבה מהסטודנטים הנכנסים למכללה והוועדה התרשמה שמיומנויות אלו לא תמיד נרכשו במלואן בסיום הלימודים.

5. תוכנית ההכשרה להוראה

המכללה מתייחסת ברצינות לנושא ההכשרה להוראה. המורים רואים בתפקידם החינוכי משימה חשובה. יש יחסים הדוקים בין הדיסציפלינה לבין הוראת החינוך ויש תמימות דעים בקרב המורים שהוועדה נפגשה איתם, שהמדריכים הפדגוגיים חייבים להיות מהדיסציפלינה. המורים בדיסציפלינה לימדו בעבר בבתי ספר והם ערים לחשיבות של שילוב ניסיונם בהוראת הדיסציפלינה בבתי הספר בהוראה במכללה. גם המדריכים הפדגוגיים לימדו בתיכון. המורים מגיעים לצפות בשיעורים. המרצים נותנים השתלמויות למורים במגזר הערבי ויושבים בוועדות של משרד החינוך. הם גם זוכים להשתלמויות לפיתוח מקצועי במופ"ת ובמכללה. הכשרת המורים נעשית על פי שלושת הדגמים

בהנחלת החינוך: הדגם המסורתי, PDS (Professional Development School) ודגם 'אקדמיה כיתה'. חשוב למורים שתיחקר העשייה שלהם בתוך בית הספר. הצוות אף יוזם השתלמויות.

המכללה דואגת להסיע את הסטודנטים לבתי הספר בערים ובכפרים שבהם מתקיימת ההתנסות המעשית. חברי הסגל וראש החוג סבורים שהם מביאים אל בתי הספר חדשנות בהוראת העברית, ובכלל זה "שיטות הוראה חדשות כגון שימוש בתקשוב, תיאטרון והרבה אמנות", כדבריהם. בקרב המרצים הדיסציפלינריים קיימת מודעות גבוהה לדרכי הוראה חדשניות ולאופן שבו המרצה עצמו משמש מודל להוראה. חברי הסגל מצביעים על פער בין דרכי ההוראה החדשניות, במיוחד כאלה בשילוב טכנולוגיה, לבין התשתיות הטכנולוגיות הדלות בבתי הספר, שאינן מאפשרות התנסות בדרכי הוראה חדשניות.

6. סגל

רוב חברי הסגל הם בעלי אחוזי משרה גבוהים המאפשרים להם להקדיש את עיקר זמנם ומרצם למכללה. המרצים מזדהים עם יעדי התוכנית ומתמסרים להגשמתם. הוועדה התרשמה שיש קשר טוב בין המרצים ללשון לבין המרצים לספרות. נוסף על חברי הסגל בעלי אחוזי משרה גבוהים, המכללה נוהגת להעסיק מרצים בכירים ופרופסורים מן האוניברסיטה. מאז השנה האקדמית 2015-2016, פרשו כמה מהמרצים ובמקומם גויסו מורים צעירים, חלקם בעלי תואר מוסמך בלבד. סגל הליבה, למעט מרצה אחד, מורכב ממרצים בעלי דוקטורט. בקרב הסגל מן החוץ יש מרצים בעלי תואר מוסמך אך גם מרצים בעלי דוקטורט.

המרצים מרגישים שהם עצמם מודל לחיקוי לסטודנטים ולוקחים תפקיד זה ברצינות.

המרצים (וגם ההנהלה) הפגינו גאווה במוסד ושליחות בהוראה. יש הרגשה של 'בית'. סגל ההוראה רואה את עצמו מלמד במכללה לחינוך, ועם זאת, ההיבט הדיסציפלינרי לא פחות חשוב לו.

7. סטודנטים ובוגרים

הסטודנטים הלומדים ל-B.Ed. צעירים יותר מהסטודנטים במכללות אחרות כי הם מגיעים ללימודים היישר מהתיכון. קהל הסטודנטים מגוון וכולל דוברי ערבית ילידיים מהעדות השונות, מהעיר ומהכפר. מרבית הסטודנטים באים מחיפה, הגליל והמשולש הצפוני ומיעוטם ממקומות רחוקים יותר כגון רמת הגולן, יפו וירושלים. לפי ההנהלה, הסטודנטים מגיעים אליהם כי המכללה נתפסת כמרחב בטוח וביתי יותר ממוסדות להשכלה גבוהה אחרים וזה שיקול חשוב להוריהם.

רוב הסטודנטים שעימם נפגשה הוועדה לא שלטו שליטה מלאה וחופשית בדיבור. רמת העברית של הסטודנטים בסיום הלימודים אינה מגיעה לאותה רמה שבמכללות אחרות משום שהעברית היא שפה שנייה בפי הסטודנטים וחלקם אינם נחשפים לה במידה מספקת טרם הגיעם למכללה. לעומת הסטודנטים, הבוגרים שאיתם שוחחה הוועדה שלטו בעברית רהוטה יותר בעקבות עבודתם במוסדות דוברי עברית.

לא כל הבוגרים עוסקים בהוראה כי אין די משרות בשל המספר הרב של בוגרי מכללות ערביות — היום בוגרי המכללה הערבית חיפה צריכים להתחרות עם בוגרי מכללת אלקאסמי בבאקה אל-גרביה ובוגרי המכללה בסכנין. בשל המחסור במשרות להוראת עברית במגזר הדובר ערבית, יש בוגרים הבוחרים ללמד ערבית במגזר היהודי (הם בוגרי המסלול הדו-חוגי : שפה וספרות עברית וערבית).

מגיעים למכללה גם סטודנטים בעלי תואר ראשון המעדיפים ללמוד תעודת הוראה במכללה במקום באוניברסיטאות. בין הסטודנטים יש גם כאלה שמלכתחילה לא התקבלו ללימודי B.Ed. במכללה, השלימו לימודי תואר ראשון במוסד אקדמי אחר ואז הגיעו למכללה הערבית כדי לרכוש תעודת הוראה.

8. מחקר

יש חברי סגל הפעילים במחקר והמפרסמים את פירות מחקריהם כמאמרים בכתבי עת עיוניים, כתבי עת חינוכיים ובאסופות מאמרים. אף על פי כן, נוצר הרושם שלא כולם מעורבים במחקר באותה מידה. הדור הצעיר יותר ער לצורך לפרסם ולחשיבות הפרסומים לקידום. הוועדה התרשמה שהמורים הפנימו מסר שעליהם לפרסם לבד ורק בתחום הדיסציפלינה. נראה כי המכללה העבירה מסר שרק על כך יישפטו בהליכי הקידום.

מן העבר השני, בדו"ח המכללה צוינו מרכזי מחקר רבים שהם פרי שיתוף פעולה בין חוקרים במכללה לבין חוקרים ממוסדות אחרים בארץ ובחול. למרבה הצער אין אף מרכז העוסק בלשון העברית. נראה כי זהו פתח מחקר אפשרי עבור מרצי החוג.

רצוי לעודד אותם לשתף פעולה במחקר ולעבוד בקבוצות ואולי אף להציע מרכז מחקר לאור ניסיונם הרב בהוראה, המאפשר שיתוף פעולה ביניהם וניצול התנסותם במכללה כדי להפיק מחקרים בתחום החינוך הלשוני.

הוועדה מברכת את הנהלת המוסד על התמיכה בפרסומים ובנסיעות לכינוסים בינלאומיים.

9. חוזקות וחולשות

חוזקות ונקודות לשיפור :

- תחושת השליחות והמחויבות להנחלת הלשון, הספרות והתרבות העברית של סגל ההוראה ושל ההנהלה
- אוירה חינוכית תומכת ומעודדת
- קשר אמיץ בין הדיסציפלינה של הוראת הלשון לבין הדיסציפלינה של הפדגוגיה; המורים בעלי ניסיון בהוראה בבתי ספר
- גיבוש חברתי ושיתוף פעולה בין חברי הסגל
- מודעות לחולשות המיומנויות של דיבור וכתבה ולחולשות התוכנית ומה חסר בה
- פתיחות לדרכי הוראה חדשות

- עיסוק במחקר

חולשות:

- התלמידים נכנסים לתוכנית ברמת עברית חלשה יחסית ואף על פי שהם מתקדמים מאוד בלימודיהם, עדיין השליטה בדיבור ובכתיבה אינה תמיד משביעת רצון
- אין שיתופי פעולה במחקר בין החוקרים ואין מחקרים המנצלים את הניסיון שלהם בהוראה
- סילבוסים הלוקים בחסר (ר' נספח 3)
- יש מרחק בתפישה של המורים והתלמידים בקשר למהות הלימודים ומבניהם
- התנאים הפיזיים אינם מספקים : חסרים מרחבים ללמידה משותפת ומקומות בספרייה
- לימודי התאוריה והפרקטיקה של הוראת העברית כשפה שנייה טעונים שיפור

פרק 4 : המלצות

המלצות הכרחיות

- לשקול מחדש הפעלה של שלוש תוכניות, לאור מספרי הנרשמים והירידה בהיצע משרות הוראה בבתי הספר, ולדווח על כך למלי"ג.
- יש לתת לנושא ההבעה וההבנה בולטות גבוהה יותר בתוכנית הלימודים, ולאפשר לסטודנטים חשיפה לאסטרטגיות בהבנת הנקרא ולאפשרויות כתיבה בעברית ברבים מהקורסים, ולא רק בקורסים המתמקדים ישירות בהבעה והבנה.
- לחשוף את הסטודנטים בדרכים רבות ומגוונות למבנה העומק של תוכנית הלימודים, כדי שבינו את הדיסציפלינה של הוראת עברית כשפה שנייה באמצעים כגון ימי עיון אודות השפה העברית, פאנלים בהשתתפות חברי סגל המלמדים קורסים שונים, דיון בסוגית רוחב ספציפית בתוכנית ובאופנים ליצירת אינטגרציה בין חלקי התוכנית, ועוד.
- לעודד את החשיפה וההתנסות בכלים ספציפיים ובדרכי הוראה שאינם מוכרים למרצים, ולשלב את ההבנות המשותפות אודות חדשנות בהוראה במהלך ההוראה במכללה ובפדגוגיה, עם הפנים להוראה מחוץ למכללה.
- להוסיף קורסים ייעודיים אודות שפה שנייה והוראת שפה שנייה באמצעות גיוס חברי סגל שזה תחום מומחיותם הפורמלי, והם אלה שילמדו את הקורסים בתחום שפה שנייה.

המלצות חשובות

- לתגבר את התרגול במיומנות הדיבור ובמיומנות הכתיבה.
- יש להמשיך לנסות להחדיר טכנולוגיות חדשות ודרכי לימוד חדשות לתוכנית הלימודים כדי שהסטודנטים יכירו אותם וגם יכניסו אותם בבוא העת אף הם בהוראה שלהם.
- יש לעודד את המרצים לנצל את הניסיון הרב שצברו בהוראה כדי לפרסם מחקרים חינוכיים.
- מומלץ להקים יחידה להכוונה מקצועית לקראת שיבוץ במקומות תעסוקה.
- יש לתקן את הסילבוסים כמפורט בנספח 3

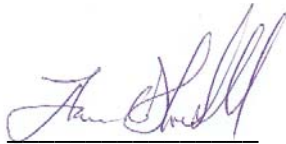
המלצות רצויות

- לאור תלונות הסטודנטים בעניין רווחתם כשהם שוהים במכללה, הוועדה ממליצה :
  - א. להגדיל את מספר מקומות הישיבה בספרייה.
  - ב. לספק מרחבים ללימוד משותף בין בספרייה בין מחוצה לה.
  - ג. לעקוב אחר השתלבות הבוגרים בהוראה.

על החתום

ד"ר/יו"ר כביז

פרופ' דורית רביד – יו"ר הוועדה

ד"ר אהרון הורנקהל

ד"ר עמליה בר-און

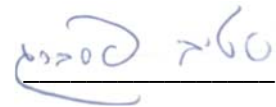
פרופ' חנה עזר

פרופ' זהר לבנת

פרופ' אורה שורצולד

פרופ' סטיב פסברג

נספח 1: כתב המינוי של הועדה

ח' טבת, תשע"ט
16 דצמבר, 2018

לכבוד

פרופ' דורית רביד, אוניברסיטת תל-אביב – יו"ר הועדה
פרופ' רינה בן-שחר, אוניברסיטת חיפה ומכללת אורנים
ד"ר עמליה בראון, אוניברסיטת תל-אביב
ד"ר אהרן הורנקוהל, אוניברסיטת קיימברידג'
פרופ' זהר לבנת, אוניברסיטת בר-אילן
פרופ' חנה עזר, מכללת לוינסקי לחינוך
פרופ' סטיב פסברג, האוניברסיטה העברית
פרופ' אורה שורצולד, אוניברסיטת בר-אילן

מכובדיי,

המועצה להשכלה גבוהה שמה לה למטרה לשפר ולהבטיח את המשך המצוינות והאיכות של ההשכלה הגבוהה בישראל, בין השאר באמצעות תהליכי הערכה שוטפים של תחומי לימוד במוסדות האקדמיים.

בהמשך להחלטתה מיום 9.6.2015 הקימה המועצה להשכלה גבוהה ועדת הערכה שתבחן את תכניות הלימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום הוראת לשון עברית במכללות האקדמיות לחינוך.

במסגרת עבודתה מתבקשת הועדה:

1. לבחון את דו"חות ההערכה העצמית של המוסדות המקיימים תכניות לימודים בתחום זה.
2. לערוך ביקור בכל אחד מהמוסדות המוערכים.
3. להגיש למועצה להשכלה גבוהה דו"חות פרטניים ביחס לכל מוסד ומוסד ובו ממצאי הועדה, מסקנותיה והמלצותיה.
4. להגיש למועצה להשכלה גבוהה דו"ח מסכם המתייחס באופן יוזמני להכשרת המורים בתחום לשון עברית בישראל.

אני מודה לכם על הסכמתכם לקחת חלק במשימה חשובה זאת, ושמוח בזאת למנות אתכם לוועדת הערכת האיכות.

גבי תמר מעגן אפרתי תרכז את עבודת הועדה.

פרטים לגבי פעילות הועדה וסמכויותיה מופיעים בנספח המצורף.

אני מאחל לכם עבודה פורייה והצלחה רבה.

בברכה,

פרופ' אדו פרלמן
סיו"ר המועצה להשכלה גבוהה

מצ"ב: נספח לכתב המינוי

העתק:

ד"ר ורדה בן-שאול, סמנכ"ל הערכת איכות, מל"ג
גבי תמר מעגן-אפרתי, רכזת הועדה, האגף להערכת איכות, מל"ג

נספח 2: סדר יום הביקור

שעות המשתתפים	הגורם עמו נפגשים	שעה
פרופ' סלמאן עליאן - ראש המוסד פרופ' מוחמד חוג'יראת - סגן ראש המכללה ד"ר רנדה עבאס - סגנית ראש המכללה ודיקנית לימודים אקדמיים ד"ר אלכסנדרה סעד - סגנית ראש המכללה וראש מערך ההדרכה	מפגש פתיחה : הנהלת המוסד (ללא ראש החוג)	9:00-9:30
ד"ר תאיר קיזל	ראש החוג	9:30-10:15
ד"ר אברהמים בסל	ראש/י המסלול/ים בהם נלמד החוג להוראת לשון עברית	10:15-10:45
ד"ר אילת אטינגר ד"ר ג'נאן פלאח ד"ר עאמר דהאמשה ד"ר ישראלה וייס ד"ר שרה שגיא גב' אהובה דור ד"ר זאהי עבאס	סגל ליבתי המלמד בתכנית	10:45-11:30
ד"ר עאמר דהאמשה ד"ר ג'נאן פלאח ד"ר רוזלנד דעים מר רפיק ספדי	מדריכים פדגוגיים	11:30-12:15
ארוחת צהריים (פגישה סגורה של הוועדה)		12:15-13:00
סיור בספרייה ומרכז סימולציה		13:00-13:45
	סטודנטים וסטודנטיות	13:45-14:30
	בוגרים ובוגרות	14:30-15:15
הפסקה		15:15-15:30
פרופ' סלמאן עליאן - ראש המוסד פרופ' מוחמד חוג'יראת - סגן ראש המכללה ד"ר רנדה עבאס - סגנית ראש המכללה ודיקנית לימודים אקדמיים ד"ר אלכסנדרה סעד - סגנית ראש המכללה וראש מערך ההדרכה ד"ר תאיר קיזל - ראש החוג ד"ר אברהמים בסל - ראש המסלול	מפגש סיכום : הנהלת המוסד והתכנית	15:30-15:45
ישיבת סיכום פנימית של הוועדה		15:45-16:15

נספח 3: עקרונות לבניית הסילבוסים

- יש להקפיד על התאמה בין שם הקורס לבין תוכנו.
- כל הפריטים הביבליוגרפיים צריכים להיות רלוונטיים לנושא הקורס.
- יש להבחין בבירור בין קריאת חובה לקריאת רשות.
- יש להקפיד לפרט את הביבליוגרפיות לפי שמות המחברים (א"ב) ולפי שנים (מן המוקדם למאוחר).
- יש לשלב מקורות קאנוניים מכוננים עם מקורות חדשים ועדכניים מן העשור האחרון,
- חומרי לימוד ומילונים יופיעו בסילבוסים בקטגוריה נפרדת של חומרי עזר.
- יש לשלב פריטים באנגלית – למשל ערכים מתוך האנציקלופדיה EHL, *Encyclopedia of Hebrew Language and Linguistics 2013* האנציקלופדיה נמצאת גם אונליין.
- רצוי להשתמש ביחידות רלוונטיות של האוניברסיטה הפתוחה.
- פריטי הביבליוגרפיה צריכים להיות מעודכנים, ויש להשתמש במהדורות מעודכנות של ספרים ותיקים. למשל, יש להיעזר בספרו החדש של י' בלאו (תש"ע) ולא במהדורה מתשל"ב. ראו להלן.
- יש להקפיד על דיוק ברישום הפרטים הביבליוגרפיים, כולל מספרי עמודים של מאמרים ופרקים.

הערות פרטניות על סילבוסים

- בתחביר, כדאי להוסיף את ספרי הלימוד הסטנדרטיים לבתי הספר, כגון י' בלאו, י' צדקה ואחרים, וכן פרוכטמן "בנתיבי תחביר".
- בתורת ההגה, בתורת הצורות ובלשון המקרא יש להוסיף את ספרם של ז'ואון ומוראוקה. בסמנטיקה יש להוסיף אזכורים של ת' סוברן.
- בלשון ספרות הילדים חסרים הטקסטים המכוננים של קורניי צ'וקובסקי, של לאה גולדברג.
- בסמינריון סוגיות בעברית החדשה – משום שמדובר בהתגבשות העברית, כדאי היה להוסיף את ספריהם של נ' אפרתי, א' אלדר, י' אור ומאמרי י' רשף. הביבליוגרפיה
- בסוגיות בעברית החדשה כוללת פריטים בלתי מזהים ובלתי מדויקים. בכתבה אקדמית יש להוסיף לפחות את ספרה של ז' לבנת.
- בהדרכה ביבליוגרפית חסר מילון המקרא של קדרי והמילונים החדשים והסקירה שלהם (ר' שורצולד, "המילון בראי הדקדוק" תשע"ט) וכן קונקורדנציות לספרות הבתר מקראית (משנה, תלמוד) ומילוני משוררים.